CZĘŚĆ XXVII. № 4. ROK 14. (1843.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adressem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Grafe, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie w xięgarni Glucksberga, nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi z pocztą a w stolicy, z nosznem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Grafe *Roczna*, 45 rubli assygn. *Półroczna*, 25 rub. assyg. Dla Królestwa Polskiego *Roczna*, 53 rubli assygn. *Półroczna*, 28 rub. ass.

PIĄTEK, $\frac{15}{27}$ STYCZNIA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Peterburg, $\frac{14}{26}$ *Stycznia*.

— Przez Reskrypt CESARSKI z d. 1 b. m. Minister Sprawiedliwości, Radzca Tajny Sekretarz Stanu hrabia *Panin* mianowany kawalerem orderu Orła Białego.

— Przez Reskrypta CESARSKIE z d. 28 i 30 Grudnia mianowani kawalerami orderów: Św. Włodzimierza 2 klassy, Radzcy Tajni: Towarzysz Miuistra Dóbr Państwa *Gamaleja*, i Senator *Służewski*, Św. Anny 1 klassy, Członek Konsultacyi przy Minist. Sprawiedliwości i Dyrektor Szkoły Prawoznawstwa Rzeczyw. Radzca Stanu *Poschmann*.

— Przez Reskrypta CESARSKIE z d. 16 i 29 Grudnia z r. mianowani kawalerami orderu Św. Anny 1 klassy Prezydent Abowskiego Hofgerichtu Rzeczywisty Radzca Stanu *Richter* i Dyrektor Departamentu Finansów Królewsko-Szwedzki i Norwegski Radzca Stanu *Vogt*, ten ostatni na znak wdzięczności i szczególnego zadowolenia za troskliwość o ratunek ludzi ginących na Rossyjskim okręcie *Ingermanland* i o ulżenie ich nieszczęśliwemu losowi.

— Przez Reskrypta CESARSKIE z d. 1 Stycznia mianowani kawalerami orderu Św. Anny 1 klassy Rzeczywiści Radzcy Stanu: Sprawujący obowiązki Koniuszego Dworu J. C. MOŚCI hrabia *Tołstoj* i Prezydent Rady Lekarskiej Lejb-medyk *Markus*.

— Przez rozkaz dzienny CESARSKI z d. 6 Stycznia, Dowódzca Briańskiego pułku strzelców Jenerał-major *Trusow 1* mianowany Dowodzcą 2 brygady 8 dywizyi pieszej.

— Przez rozkaz dzienny z d. 10 Stycznia, Naczelnik 21 dywizyi pieszej jenerał porucznik *Etter* otrzymuje dymissyą dla słabości zdrowia z mundurem i pensyą całkowitej gaży.

— Sprawujący obow. Ober-prokurora 2 oddziału 6 Depart. Rządz. Senatu, Szambelan, Rzeczyw. Radzca Stanu xżę *Łobanow-Rostowski*, na własną prośbę, dla słabości zdrowia, otrzymuje uwolnienie od służby.

Nowe urządzenie północno-zachodnich gubernij.

Przez Ukaz CESARSKI do Rządzącego Senatu z d. 18 Grudnia 1842 roku, urządzony został nowy skład północno-zachodniego kraju Cesarstwa Rossyjskiego; w skutek tego Gubernije Wileńska, Grodzieńska i Mińska zmieniły się w swoich granicach, powstała nowa Gubernija Kowieńska, a dawny Obwód Białostocki został całkiem zniesiony. Nową guberniją Kowieńską rozkazano utworzyć z północnych powiatów gubernii Wileńskiej, mianowicie: Telszewskiego, Szawelskiego, Rosieńskiego, Upitskiego, Nowo-alexandrowskiego, Wiłkomirskiego i części Kowieńskiego, przy czém powiaty: Telszewski, Szawelski, Nowo-alexandrowski i Wiłkomirski pozostawione bez żadnej zmiany, Upitski zaś, od powiatowego miasta swego przybierze nazwanie Poniewieżskiego a Rosieński ulega zmianie w swym składzie ustępując cały obszar między rzeką Dubissą i granicą powiatu Szawelskiego, powiatowi Kowieńskiemu, który z dawnej przestrzeni swojej zatrzymał małą część tylko do gruntów miasteczka Rumszyszek. Następnie, gubernija Wileńska, z dotychczasowych powiatów zachowując Wileński, Oszmiański i Zawilejski, (ten ostatni również od powiatowego miasta przezwany Swięciańskim) zamiast innych otrzymuje od gubernii Grodzieńskiej powiat Lidzki, a od Mińskiej powiaty Dzisieński i Wilejski, nadto w granicach jej pozostaje większa część powiatu Kowieńskiego, którego miastem powia-

towém naznaczają się Troki, umyślnie w tym celu do rzędu miast przywracające się. Gubernija Grodzieńska tracąc powiat Lidzki zachowuje w całości wszystkie pozostałe, to jest: Grodzieński, Wołkowyski, Słonimski, Brzeski, Kobryński i Prużański, z przyłączeniem do niej całego byłego obwodu Białostockiego, w którym, po połączeuiu Drohiczyńskiego powiatu z Bielskim, pozostały tylko trzy powiaty, które wszystkie bez wyłączenia wchodzą do gubernii Grodzieńskiej. Zmiany w gubernii Mińskiej ograniczają się jedynie odejściem dwóch powiatów Dzisieńskiego i Wilejskiego do nowego składu gubernii Wileńskiej. Wszystkie te przemiany mają za cel zrównoważenie obszerności i ludności w gubernijach, które się dotąd odznaczały nadzwyczajną nierównością w tym względzie.

(Dzien. Min. Spr. Wewn.)

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) *10 Grudnia z r.* Z ogłoszeniem ukazu N. Cesarza danego d. 2 Grudnia Rządzącemu Senatowi i potwierdzającego tablicę zawierającą niektóre zmiany w Europejskiej przywozowej taryfie.

2) *11 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Komitetu Ministrów o kolei jaką wracający z Syberyi po uwolnieniu zesłani tam przestępcy, mają być przyłączani do gmin miejskich i wiejskich.

3) *8 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, objaśniającego na jaki termin mają być wybierani maklerowie Rossyjskiego rzemieślniczego zarządu i jaki jest obowiązek miejskich takich maklerów.

4) *12 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, o przenoszeniu w drodze odezwu spraw z Konstantynopolskich Komissij do Rządzącego Senatu.

5) *tegaż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o formie przysięgi dla żydów wstępujących do rządowej służby.

6) *tegaż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o tem, iż prawo 26 Grud. 1840 r. o widmach pastoratów w Kurlandii, ma się rosciągać i do gubernii Liflandskiej i wyspy Oesel.

7) *tegoż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o zamianie Jenerał-majorowi Tiutczew rangi wojskowej na cywilną i o objaśnieniu przepisów o takich zamianach.

8) *15 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o nakładaniu kajdan na więźniów skazywanych na ciężką karę.

9) *tegoż d.* Z zaleceniem aby władze Rządowe za pierwszem z poczty uwiadomieniem odbierały adressowaną do nich korrespondenciją.

10) *14 tegoż m.* Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza o składzie Komissij sądu wojennego na podpalaczów i podrzucających pisma podpalaniem grożące.

11) *17 tegoż m.* Z ogłoszeniem, iż N. Cesarz zezwolił na zmianę 2 punktu ustawy 9 Czerwca 1842 r. o przywilejach służby w odległych małoludnych gubernijach Państwa, co do przyjmowania do służby lekarzy, farmaceutów i weterynarzy.

12) *18 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonej pezez N. Cesarza d. 20 Lipca 1842 r. ustawy o opatrzeniu Prawosławnego wiejskiego Duchowieństwa gruntami, domami, i jednorazowem wsparciem w gubernijach Witebskiej, Mohilewskiej, Mińskiej, Wileńskiej, Grodzieńskiej, w powiatach Kowelskim i Owruckim w gubernii Wołyńskiej i w obwodzie Białostockim,— i osobnych zapisów o sposobie wykonania tej ustawy. (Ustawa ta złożona z 70 artykułów znajduje się w 104 Nrze Gazety Senatu z zeszłego roku).

13) *12 tegoż m.* O urząd eniu pocztowych stacij na szosse Niżegorodskiem.

14) *22 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza d. 6 Grudnia z r. Ustawy o dobrach nadawanych na prawie majoratów, w gubernijach od Polski przywróconych. (Wyciąg z tej ustawy damy w następnych N. Tygodnika).

15) *24 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o podwyższeniu cła od rzecznych statków budowanych ze skarbowego drzewa.

16) *tegoż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Rdania Rady Państwa, o niedawaniu od r. 1843 na kredyt soli z Niżegorodskich magazynów.

17) *21 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, o uwolnieniu od kwaterunku domów należących do Kuratoryi ubogich osob duchownego stanu.

18) *tegoż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, o wykreśleniu z listy podatkowej mieszczan miasta Turchańska zmarłych lub z innego powodu w niem teraz niebędących.

19) *18 tegoż m.* O potwierdzonych przez N. Cesarza herbach miast Pietropawłowska, Suchinicza, Piatigorska, Kizlara i Mozdoka.

20) *tegoż m.* O dawaniu wsparciu osobom niemającym rang, i jadącym do odległych gubernij dla zajęcia miejsc etatowych.

21) *30 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, o niektórych zmianach Ustawy celnej, dla ułatwienia handlu.

22) *22 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa, o tém, iż pod niebytność cywilnych gubernatorów w gubernijach mających Głównego Naczelnika, miejsca ich nie powinny być przez nikogo zastępowane.

Wyciąg ze Zdania Sprawy Ober-policmejstra Petersburskiego za rok 1842.

W ciągu roku 1842 liczba mieszkańców w Petersburgu wynosiła: 445,225 dusz, z których 292,955 mężczyzn i 152,270 kobiet.

Urodziło się dzieci płci męzkiej 6,730, żeńskiej 5,257.

Umarło 9,469 płci męzkiej i 6,837 żeńskiej.

Gwałtowną śmiercią zginęło 2, z których jeden zarznięty i 1 zastrzelony.

Samobójstw było 27: z nich powiesiło się 15 zastrzeliło się 6, zarznęło się 6.

Liczba budowli i domów w 1842 była następująca:

Kościołów: prawosławnych, parafialnych 46, domowych 104, klasztor 1, przy cerkwiach przybudowań (придѣлы) 184, kaplic (часовня) 45; dzwonów 680—kościołów wyznań obcych: Parafialnych 12, domowych 9, Sekty starego obrzędu (старообрядцы) 5.

Pałaców Rodziny Panującej 10, Gmachów i Domów Rządowych 537, gmachów i domów należących do rozmaitych stowarzyszeń 79, właścicieli prywatnych 8,058.

Sadzawek i stawów miejskich 19, należących do osób prywatnych 188, studeń 1,336, basenów 7, placów 49; placów parady 15, ogrodów warzywnych 400; placów niezabudowanych: skarbowych 33, miejskich 12, właścicieli prywatnych 606, cerkiewnych 28; mostów: kamiennych 32, z żelaznego surowcu 19, drewnianych 107, pływających 14. Bruku: kamiennego 918,957, sążni kwadratowych, drewnianego w kostkę (торцовая) 12,391 s. kw. drewnianego z desek 2,215, szosse 34,561; trotoarów 149,665 sążni, bruku i trotoarów asfaltowych 209 sąż. kwadr.

Bydła rogatego 5,449 sztuk, koni 28,988, karet 4,323, koczów 3,537, dorożek 10,789, sań 12,213, fur 4,558, kar 5,503, żłobów przenośnych dla koni do najęcia 1,194.

W ciągu 1842 roku bezpieczeństwo publiczne zagrożone było od ognia 183 razy. W tej liczbie 84 razy paliło się w kominach a pożarów było 99. Wszystkie pożary o których wcześnie dano znać Policyi ugaszone zostały przez komendy ogniowe, bez znacznej w budowlach szkody.

Bezpieczeństwo własności czynnie było przez Policyą strzeżone. W skutek przedsięwziętych środków kradzieże z wyłamaniem były nieliczne, większa ich część popełniona była przez służących u swoich panów. Kradzieże, wedle objawień osób poszkodowanych, wyniosły wartości na summę 357,350 rub. srebrem. Z tego odszukano przez Policyą na wartość 213,482. Rożnica między temi summami będzie prawie żadna, jeżeli się zważy że właściciele rzeczy skradzionych cenią je zwykle bardzo wysoko, a rzeczy odszukane oceniane są przez przysięgłych taxatorów.

Przypędzonych na przedaż było: wołów karmnych Ukraińskich (czerkaskich) 85,860, Liflandskich i Ruskich 29,296, krów dojnych 25,351, owiec, cielat, kóz i świń 34,023. (Przedano wołów wszelkiego gatunku na summę 14,088,461 rub. 90 kop. assygn.)

W lazarecie Policyjnym Ospianym było chorych na naturalną ospę 13 mężczyzn i 1 kobieta. Lekarze Policyi zaszczepili ospę 1,079 dzieciom, z których 632 płci męzkiej a 447 żeńskiej.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn 10 Stycznia. Twierdzą że na ostatniej Radzie Tajnej, na której wszyscy ministrowie byli obecni, toczyły się żywe rozprawy o nowych środkach do przedsięwzięcia dla zapewnienia wypłaty podatku od dochodów, która spotyka wielkie trudności. Zewsząd dochodzą skargi od podatkujących na ucisk który cierpią w wybieraniu tego podatku od komisarzy Rządowych.

— Ważnym fenomenem finansowym są skutki zmniejszonej przez ministerstwo Lorda Melbourne taxy listów oddawanych na pocztę. Próżnia nagle sprawiona w kassie Rządowej przez wprowadzenie tego środka zmniejszającego do jednego penny opłatę od listu na całą W. Brytanią, nieznacznie się zapełnia; teraz daje się widzieć postęp powolny ale pewny w tej gałęzi dochodu. Powiększenie tego dochodu w upłynionym roku w porównaniu z przedostatnim wyniosło już 150,000 funt. sterl.

— 5 b. m. nowy znaczny pożar miał miejsce w Liverpool, w warstatach PP. Foster i Steward, przedsiębierców budowli. Cały zakład i ogromna ilość budowlowych materyałów stały się pastwą ognia. Samych narzędzi należących do pracujących w tym zakładzie robotników zgorzało na wartość 2,000 f. st. Ten sam zakład był się już raz spalił w roku 1834 i wtenczas tę klęskę przypisywano umyślnemu podpaleniu. Dziś przyczyua pożaru nie jest jeszcze wykryta.

— *Times* donosi że poseł angielski w Stambule posłał P. Schulbred z depeszami do konsula angielskiego w Beyrouth, oznajmując mu że sprawa Libańska ostatecznie została urządzona między wielkiemi Mocarstwami Europy i Dywanem.

— Statek parowy *Oriental* popłynął do Alexandryi z częścią materyałów potrzebnych do ułatwienia przeprawy między Kairem i Suez.

— Odebrano w Falmouth listy z Lizbony po 2 Stycznia. Tego dnia została otwarta osobiście przez Królowę sessya Kortezów. Spodziewano się sessyi nadzwyczaj burzliwej.

— Piszą z Francyi: «Roztrząsa się w tej chwili ważny projekt. Chodzi o znaczne skrócenie i uczynienie podobną do przebycia w każdej porze roku, drogi z Paryża do Genewy, prowadząc ją przez Lons le Saulnier, St. Claude i Gex, i wykonawszy tunnel pod la Faucille między Mijoux Gex, długi na 1,420 metrów. Koszta całego tego projektu wyrachowane są na 1,200,000 fr. Ta summa zebrana byłaby

przez akcye rozdane pomiędzy obywateli Genewskich, jeżeli Rząd francuzki zapewni procenta na 50 lat. Za pomocą tego tunnelu, wielka przeszkoda z powodu śniegów, które w wielkiej massie zbierają się na wierzchołku la Faucille i czynią drogę niepodobną do przebycia przez 4 lub 5 miesięcy coroku, byłaby uchyloną i Rząd oszczędziłby znaczne wydatki ponoszone na rozkopywanie śniegów. W tej chwili toczą się o to układy z Rządem francuzkim równie jak oto aby takowa droga była policzona do klassy dróg zwanych Królewskiemi.»

Nowiny z Indyj i Chin.

Courrier, gazeta wychodząca w Bombay donosi pod d. 1 Grudnia:

«30 Września armije jenerałów Pollock i Nott zajmowały pod Kabul stanowiska jedna naprzeciw drugiej w oczekiwaniu na powrot oddziału jenerała Caskill, który był w Kokistanie. Korpus ten połączył się z armijami 7 Października. Wtenczas zajęto się czynnie przygotowaniami do zniszczenia kraju, dawniej już rozpoczętemi, i wiadomemi całemu obozowi. Kabul, który dziś już nie istnieje, liczył w roku przeszłym 60,000 mieszkańca. Tem miastem pyszniła się Azya środkowa; roczny jego dochod celny wynosił 20,000 funt. sterlingów, i pochodził z przedaży towarów, na wartość niemniej jak 1,000,000 funt. Wielki bazar zamknięty był prześliczną ulicą w arkady, mającą 600 stop długości na 30 szerokości.

9 Pazdzier. Pułkownik Richmond odebrał rozkaz wkroczenia do miasta z kompaniją saperów-minerów. Razem z nią weszły 3 kompanije z pułku 31 linijowego J. K. Mości, 33 i 26, lekka jazda Bengalska i 3 pułk jazdy nieregularnej. Prace około zniszczenia miasta trwały dwa dni. 11 zrana zawalił się wspaniały gmach Ali-Murduo Chana, najsławniejszy z tej częńi Azyi środkowej.

Meczet stykający się z wielkim bazarem, wszystkie kwartały wyjąwszy Bala Hissar i domy Kazilbaszy są tylzo massą gruzów. Tak zrównawszy z ziemią miasto, wojska angielskie udały się na Gundamuck, gdzie stanęły 18 Października; spustoszywszy po drodze wszystkie wsi, spaliwszy warownie i mieszkania krajowców.

21, pierwsza dywizya, dowodzona przez jen. Pollock, a 24, dywizya jener. Nott, stanęły w Djellalabad. Nazajutrz wojska angielskie wysadziły na powietrze bastyony miejskie i spaliły do szczętu wszystkie domy. Imię tylko Djellalabad na posadzie ziemskiej zostało. 27 rano pierwsza dywizya wyruszyła do Dhakka.»

Wszystkie gazety indyjskie potwierdzają te wiadomości i dodają:

«W marszu tylna straż angielska attakowana była pod Gunddamuck; w bitwie raniono 5 oficerów i 80 cypajów zabito lub raniono. Przez dni 25 i 26 Pazdz. armija pracowala nad zniszczeniem Djellalabad. Wysadzono minami warownie, spalono domy, spustoszono ogrody i winnice. 2 Listop. armija stanęła w Jumrood, u podnoża gór; ztamtąd wszystkie wojska pociągnęły na Peshawer. Pojdą przez Pendjab i na 15 Stycznia mają stanąć w Ferozpoor.

«Wojska rozłożą się w liniją wojenną od Kurashec, Jukkur po nad Indusem, aż do Murkunda w Sirhind. Statki parowe będą odbywały służbę na rzekach.

«W mieście Istaliff anglicy zabrali przeszło 500 kobiet, które były traktowane ze wszelkiemi względzmi i potém wypuszczone na wolność. Zaopatrzywszy wojsko w żywność wziętą od mieszkańców anglicy zapalili miasto i wysadzili minami warownie.»

«Przez dwa dni major inżynierów Saunders kierował dziełem zniszczenia i przez te dwa dni miasto było wydane na rabunek i ogień. Nikogo, nawet bezbronnych, nie oszczędzano, na mieszkańców polowano jak na dzikie zwierzęta (were hunted down like beasts). Nie wzięto ani jednego niewolnika. Żołnierze europejscy pokazali w tym razie co może zajadlość zemsty, a indyan-cypajów widziauo podpalających odzienie na trupach i nawet na rannych afganach. Zdobyto ogromne łupy, szczegolniej w przedmiotach gotowałniauych, bogatych haftach i szalach.

«Można rachować że splądrowanie Kabulu i Istaliff zostawia ludność 80,000 dusz bez żadnego przytułku i sposobu do życia.

«Armija jen. Pollock zmuszona była zniszczyć niemało własnych dział, utrudniającycz ją w marszu, dla zachowania 24 dział niegdyś należącycli do Dost Mahammeda, które prowadzi w tryumfie. Twierdzą że wszystkie opisane wyżej okrucieństwa dopełnione zostały z nalegania jenerala Nott, przeciw woli jener. Pollock. Bazar w Kabulu został zniszczony dla tego, że głowa naszego posła, tam zabitego, była wystawiona u wejścia; Istaliff dla tego, że to miasto znajdowało się napół drogi do Charkar, gdzie wojsko angielskie w odwrocie swoim obozowało.»

— Prócz raportu Komisarzy Chińskich do Cesarza, o którym już była mowa, gazety chińskie ogłosiły akt szczodrobliwości tego Monarchy, który mimo niepomyślny stan Skarbu podarował całoroczne podatki prowincyom co najwięcej ucierpiały od wojny. Czyn ten godzien jest jednego z najsprawiedliwszych i najwspanialszych Rządów europejskich.»

Paryż 10 Stycznia. Król dziś osobiście otworzył izby Parlamentu następną mową, mianą w Izbie Deputowanych.

«*Panowie Parowie, Punowie Deputowani.*

«Przywiązanie i spółczucie Francyi pokrzepiło mego ducha. Z sercem zawsze zranionem, ale z zupełną ufnością w waszém poświęceniu się, powołując was osobiście do rozpoczęcia na nowo prac waszych, chciałem dziś dokonać tego, co boleść moja zmusiła mię pozostawić niedokończoném przy otwarciu waszej sessyi. Uczyniliście już wiele dla bezpieczeństwa i przyszłości Francyi. Dziękuję wam za to w jej imieniu. Jakiekolwiek będą proby którym ulegniemy, ja i moi poświęcimy zawsze na jej usługi wszystkie siły i życie

jakich nam Bóg udzieli. (Okrzyki powszechne: *Niech żyje Król!*)

«Pod tarczą porządku i pokoju pomyślność narodowa, zaświadczona szybkim wzrostem dochodu publicznego, rozwija się nad wszelkie spodziewanie. Utrwalenie powagi prawa jest najpewniejszą rękojmią dobrego bytu wszystkich, jako i potęgi Państwa; przekonanie wszędzie ustalone że prawa będą święcie wykonywane, czyni mniej częstą potrzebę snrowego ich stosowania. Winszuję sobie żeśmy dostąpili tego pożądanego skutku. (Wyraźne spółczucie w zgromadzeniu).

«Ufam że nasza pomyślność nieprzestanie postępować bez przerwy, bez zawady. Moje stosunki z Mocarstwami obecmi są zawsze na stopie pokoju i przyjaźni.

«Zgodne działauia Mocarstw zapewniły pokoj Wschodu i w Syryi, dla ludności chrześciańskiej, przywróciły Rząd zgodny z jej wiarą i życzeniem.

«Opłakuję ostatnie zaburzenia w Hiszpanii: w moich stosunkach z tą Monarchiją mam jedynie na względzie obronę prawych naszych korzyści, zachowanie wiernej przyjaźni dla Królowej Izabelli II, i okazanie dla praw ludzkości tego skutecznego poszanowania, które uświetnia imię Francyi. (Oznaki powszechnego spółczcucia)

«Przez zajęcie wysp Markizy zapewniłem dla naszych żeglarzy w tych oddalonych morzach, punkt podpory i schronienia, którego potrzeba oddawna czuć się dawała.

«Dzięki wytrwałym usiłowaniom walecznej armii naszej panowanie nasze w Algeryi wszędzie się umacnia i zjednywa poszanowanie. Czujność i porządne działanie władzy dokonają dzieła, tak świetnie posuwanego walecznością naszych żołnierzy.

«Otworzyłem z niektóremi Mocarstwami układy, które będą miały skutkiem nadanie naszemu rolnictwu, handlowi i przemysłowi większego popędu i zapewnienie naszym interesom narodowym nowych ułatwień.

«Prawa finansowe i rozmaite projekta praw, przeznaczone do zdziałania w naszém prawodawstwie i administracyi ważnych ulepszeń będą wam przełożone niezwłocznie.

«Mościpanowie; świat używa pokoju, Francya jest wolna, czynna i szczęśliwa. Miałem i do ostatniego tchnienia mego mieć będę na celu zapewnienie mojej ojczyznie tego stanu rzeczy. Za waszego to stałego i szczerego spółdziałania pomocą zdołałem go osiągnąć. Wy mi dopomożecie do utrzymania, do dokonania tego wspólnego dzieła. Będzie to dla wszystkich najpiękniejszą nagrodą, a dla mnie jedyną pociechą jakiej odtąd spodziewać się mogę.»

Izba Parów. Na posiedzeniu dzisiejszém Prezydent Rady Ministrów Marszałek Xiążę Dalmacyi złożył projekt prawa o zaciągu wojskowym, a P. Villemain, w zastępstwie Ministra Handlu, projekt o wyłącznych przywilejach na wynalazki. Potém izba przystąpiła do wyboru Kommisyi adresu odpowiedzi na mowę Królewską.

Izba Deputowanych. *Posiedzenie 10 Stycznia.* Minister Skarbu złożył projekta tyczące się budżetów lat przeszłych i budżet na r. 1844. Minister Handlu złożył projekt prawa o cukrze, chcący mieć, aby wyrabianie cukru krajowego było zabronione od 1 Września 1844, a właściciele fabryk otrzymali wynagrodzenie wynoszące w ogole 40,000,000 frank.

Przy otwarciu sessyi biuro izby zostało następnie złożone: P. Sauzet, Prezydent izby Deputowanych. PP. Salvandy, Jacqueminot, Bignon, Debelleyme, vice-prezydenci.

— Niezwłocznie ma być wniesiony na izby projekt Ministra Spraw Wewnętrznych o cenzurze i organizacyi teatrow.

— Podług wyrachowań gazety la *Presse* zakaz wyrabiania cukru w kraju przyniesie Skarbowi rocznego dochodu do 30 miljonów franków.

— Donoszą z Algeru że J. K. W. Xiążę d'Aumale przybył 27 Grudnia do Blidah.

— *Courrier du Midi* donosi, że w dolinie Hérault, jeden właściciel ziemski otrzymał wyborny zbior bawełny z nasienia pochodzącego z Luiziany. Ziarna wydały krzewy od 130 do 160 centimetrów wysokości, a bawełna odznacza się białością i miękkością. Upowszechnienie tej gałęzi przemysłu byłoby nadzwyczaj ważném dla Francyi południowej.

— Umarł znany Paryski typograf P. Crapelet.

Hiszpanija. Regent odbył 1 Styczuia swój wjazd uroczysty do Madrytu. Władze cywilne i wojskowe wraz z deputacyą municypalną czekały go u bram miasta. W orszaku Regenta uważano ministrów; kapitan jener. Madrytu, nowomianowany jenerał Chacon był nieobecny. Espartero udał się wprost do pałacu, przed którym potém defilowały wojska. W ogólności przyjęcie Regenta było zimne i mało ożywione, co też i sam on uważał.

— *Journal des Débats* ogłasza nowiny z Madrytu odebrane po 4 Stycznia przez gońca nadzwyczajnego:

«Regent wydał wyrok rozpuszczający Kortezów i zwołujący nowe izby na 3 Kwietnia. Oto są słowa tego aktu:

«Jako Regent Królestwa pod nieletność Królowej Izabelli II, i w jej Królewskiem imieniu, zgodnie ze zdaniem Rady Ministrow, i w użyciu prerogatywy udzielonej mi 26 artykułem Konstytucyi, postanawiam co następuje:

Art. 1. Izba Deputowanych zostaje rozpuszczona.

Art. 2. Stosownie do art. 19 Konstytucyi trzecia część Senatu zostanie odnowioną.

Art. 3. Zwołane są nowe zwyczajne kortezy, które się zgromadzą w Madrycie 3 Kwietnia b. r.

«Macie to sobie rozkazaném i będziecie czuwali nad wykonaniem niniejszego. Xiążę Zwycięztwa. Madryt 3 Stycznia 1843.

«*Do Margrabi Rodil, prezydenta Rady Ministrów.*»

Wyrok ten ma tę osobliwość, iż pisany jest w formie wyroków Ferdynanda VII i nie konstrasygnowany przez żadnego Ministra. Powszechnie w Madrycie uczyniono tę uwagę.

Rozpuszczenie kortezów stało się nieuchronném z powodu groźnej koalicyi która się była zawiązała w ich łonie przeciw obecnemu Gabinetowi. Zdaje się iż ten zostanie w dotychczasowym swym składzie.

W Barcelonie, po 2 Stycznia, kontrybucya nie była jeszcze wybrana ale jen Seoane przedsięwziął srodki największej surowości.

NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Londyn 13 Stycznia. Sir Robert Peel rozesłał do Członków Parlamentu okolnik, zapraszający ich na 2 Lutego, dzień otwarcia izb, zapowiadając że ważne interesa będą przełożone Parlamentowi przy samém rozpoczęciu sessyi — Spuszczony został w tych dniach statek parowy *Great Northern* siły 350 koni przeznaczony do stałej komunikacyi z Chinami — Jedna indyjska gazeta donosi, że jenerał Shelton, pułkownik Palmer, kapitanowie Waller, Eyre, Boyd i Anderson powołani są przed sąd wojenny dla zdania sprawy z postępowania swojego w ostatnich wypadkach w Afganistanie — Odebrano wiadomości z New-York po 20 Grudnia. Eskadra Hiszpańska blokowała Port au Prince (Stolicę wyspy Haiti) i kilka okrętów wojennych angielskich miało się także udać dla dania w razie potrzeby pomocy poddanym angielskim — Jedna gazeta prowincyonalna twierdzi że podatek od dochodu znajdowany jest powszechnie tak uciążliwym, że wielka liczba dzierżawców (farmers) postanowiła wzniecić ruch (to agitate) w celu zniesienia tego podatku. W tymże duchu miało niedawno miejsce zgromadzenie ludu w Falmouth — Odebrano wczora nowiny z Przylądka Dobrej Nadziei, po 5 Listopada. Osadnicy hollendersey, znani pod nazwaniem Boers, zgromadzili się w znacznych siłach po za rzeką Orange i ogłosili się niepodległemi Anglii. Trzeba będzie użyć mocnego oddziału wojska dla zwrocenia ich ku posłuszeństwu.

Paryż 12 Stycznia. Przedwczora izba Parów uzupełniła skład swoich biur i mianowała kommisyą do ułożenia adresu odpowiedzi na mowę Królewską. Oto są jej członkowie: P. Barthe, hrabia Roy, baron Dupin, hrabia Daru, xżę de Broglie, P. Girod (de l'Ain) hrabia d'Argout. Hrabia Roy jest prezydentem Kommisyi. Izba Deputowanych 10 b. m. mianowała Prezydentów i Sekretarzy biur; stronnictwo konserwatorow w tym razie odniosło znaczną korzyść, albowiem na 18 mianowaniach otrzymało 15; w Kommisyi do ułożenia adresu oppozycya ma tylko jednego członka, P. Odilon Barrot; wszystko to dowodzi wielkiej większości jaką gabinet obecny będzie miał za sobą na teraźniejszej sessyi. — Dziś, 12, na miejsce jenerała Jacqueminot, który się usunął, obrany został Vice-prezydentem izby Deputowanych P. Lepelletier d'Aulnay, kandydat Ministeryalny. Na 300 głosów otrzymał on 178; kandydat oppozycyi P. Vivien, miał 105 głosów. — Kapitan okrętu Bruat mianowany został Rządzcą wysp Markizy, z gażą 60,000 franków.

— Wyprawa jen. Bugeaud znowu wyruszyła do gór Ouanseris 25 Listopada w celu przeszkodzenie Abdel-Kaderowi ustalenia się w tych górach. Wiele nowych pokoleń arabskich poddało się francuzom. — W Gazecie *Courrier de Gironde* piszą: «Zapewniają że don Carlos, za poradą Francyi, postanowił zrzec się swoich praw na swego starszego syna który ma się starać o rękę Królowej Izabelli II; tym sposobem byłby położony koniec niesnaskom domowym od tak dawna kłócącym Hiszpaniją. — W Pondichéry osadzie francuzkiej w Indyach Wschodnich, okropny huragan sprawił 24 Października wielkie szkody w plantacyach i mieszkaniach. Kilka okrętów zginęło w samym porcie.

Madryt 5 Stycznia. Espartero miotany jest obawą o skutki ostatniego, swego postępowania; rozmaite pułki odebrały rozkaz ciągnienia na Madryt.

Ateny 27 Grudnia. Mamy nakoniec Ministra Skarbu; mianowany nim został P. Rhallis zachowując przy tém Ministerstwo Sprawiedliwości.

(Journ. de S. P. Psz. Poln.)

UWIADOMIENIE LITERACKIE.

Rok 1843 zaczął się jak i przeszły, pod dobrą dla Literatury wróżbą; w pierwszym jui miesiącu wyszły w Wilnie u P. Glücksberga następne xiążki, o których dotąd otrzymaliśmy wiadomość:

Reszty rękopismu Jana Chryzostoma Paska, wydane przez Stan. Aug. Lachowicza, podług exemplarza znajdującego się w Cesarskiej Publicznej Bibliotece w Petersburgu.

Mieszaniny Obyczajowe Jarosza Bejły, tom II.

Legendy zebrane przez X. Hołowińskiego (wierszem).

Korrespondencye M. G.... skiego, tom I-szy.

Ulana, powieść Białoruska, J. J. Kraszewskiego.

Obrazki i powiastki tegoż.

Same imiona Autorów i tytuły dzieł, są rękojmią ich wartości i interesu; P. Glücksberg ma prawo do podziękowania od Publiczności za takie przyniesione jej powinszowanie Nowego roku. W czasie poźniejszym pomówiemy bardziej szczegółowie o tych nowych zjawiskach w naszej Literaturze.

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Января 14-го 1843. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.